

ΤΙΜΗ 5€ ΤΕΥΧΟΣ 150 • ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024

the books' journal

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ • ΓΡΑΜΜΑΤΑ • ΤΕΧΝΕΣ • ΙΔΕΕΣ • ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ

«Λογοτεχνία, όχι επικαιρότητα»

Συνέντευξη στον ΗΛΙΑ ΚΑΝΕΛΛΗ

Κείμενα: ANNA ΑΦΕΝΤΟΥΛΙΔΟΥ, ΑΛΕΞΗΣ Σ. ΖΗΡΑΣ,
ΝΙΚΟΣ Α. ΜΑΝΤΗΣ, ΕΡΙΦΥΛΗ ΜΑΡΩΝΙΤΗ, ΕΡΗ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Και ένα δοκίμιο του συγγραφέα: Χρόνος και τέχνη

Ισότητα ευκαιριών
ΜΑΝΟΣ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗΣ

Ευγενία Γκραντέ του Μπαλζάκ
ΜΑΤΙΝΑ ΙΩΑΝΝΑ ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ

Πού πάει η μεταπολίτευση
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Ο αντιβενιζελισμός
ΙΩΑΝΝΗΣ Β. ΔΑΣΚΑΡΟΛΗΣ,
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΚΡΗΣ,
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΟΥΜΠΟΥΛΗΣ

Εβραϊκές περιουσίες
στη Θεσσαλονίκη
ΣΑΚΗΣ ΜΟΥΜΤΖΗΣ

Μνήμη Ολοκαυτώματος
ΕΛΕΝΗ ΜΠΕΖΕ

Η μεγάλη τέχνη
της εξαπάτησης
ΜΑΡΙΛΕΝΑ Ζ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Υστατος χαιρετισμός Η Μαριάννα Δήτσα στον Λογοτεχνικό Πολίτη

Από τη ΜΑΙΡΗ ΜΙΚΕ

Η Μαριάννα Δήτσα (1946-2023), με σπουδές στη Φιλοσοφική Σχολή Θεσσαλονίκης, διδάκτορας του Πανεπιστημίου της Σορβόνης με θέμα διατριβής *La contribution d'Émile Legrand aux études néohelléniques en France* (1974), πανεπιστημιακή δασκάλα, ομότιμη καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας του Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), κριτικό πνεύμα ανήσυχου και οξυδερκούς, συστηματική ερευνήτρια κυρίως του 19ου αιώνα, μαχητική διανοούμενη της Αριστεράς στη δημόσια σφαίρα και στις στήλες του περιοδικού *Ο Πολίτης* (1976 – 2008) και *Ο δεκαπενθήμερος Πολίτης* (1983-1986),¹ μέλος της συντακτικής επιτροπής για μεγάλα χρονικά διαστήματα, επιμελήτρια στις σελίδες του ίδιου περιοδικού του *Λογοτεχνικού Πολίτη*, στην αρχή και συγκεκριμένα στα πρώτα πέντε τεύχη μαζί με τον Διονύση Καψάλη² και στη συνέχεια στα επόμενα δεκατέσσερα τεύχη μόνη της,³ επίμονη και παθιασμένη αναγνώστρια με ευαίσθητες και εγρήγορες αντένες, άφησε μία πολύτιμη παρακαταθήκη που διασχίζει το χρόνο και φθάνει αλώβητη ως τις μέρες μας: την ίδια ωστόσο στιγμή προβάλλει η ανάγκη αλλά και η δική μας οφειλή για τη διατήρηση της μνήμης της.

Για το λόγο αυτό θεώρησα ότι η αποδελτίωση και η καταλογογράφηση των συνεργασιών της Μαριάννας Δήτσας στις στήλες του *Πολίτη* και του *Δεκαπενθήμερου Πολίτη* συντείνει σ' αυτήν ακριβώς την εκπλήρωση του στόχου, τη μνημο-

νική ζοηρή διάρκεια. Πρόκειται για βιβλιοκριτικά σημειώματα, κριτικές και ευρύτερες μελέτες για τη λογοτεχνία αλλά και (ευάριθμα) σχόλια για αγκυλώσεις της πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Άλλωστε, με μεγάλη διαύγεια, ευκρίνεια κι ευθύτητα στο κείμενο του τεύχους στο οποίο εγκαινιάζεται ο *Λογοτεχνικός Πολίτης*, δηλώνεται ότι «η επιλογή να αφιερώσουμε ένα τμήμα των σελίδων του *Πολίτη* σε θέματα λογοτεχνίας, τέχνης [...] δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί ως απλή παράθεση στο κύριο σώμα του περιοδικού μας, αλλά και μια ακόμα συμβολή σ' αυτό που τόσο γενικά έχουμε ονομάσει και προσπαθήσαμε να εξυπηρετήσουμε, “πολιτική παιδεία” (όπου πολιτική παιδεία είναι, σε τελευταία ανάλυση, στάση απέναντι και μέσα στη ζωή μας).⁴ Από τη στιγμή λοιπόν που η λογοτεχνία αντιμετωπίζεται ως ένα ιστορικό και κοινωνικό φαινόμενο και καταβάλλεται προσπάθεια να καλυφθούν κενά και να διερευνηθούν ζητήματα που ανακύπτουν από τη συνθήκη αυτή, αντιλαμβάνεται κανείς πολλές από τις κατευθύνσεις των ερμηνευτικών προσεγγίσεων ώστε η λογοτεχνία να αποτελεί ένα συστατικό και οργανικό στοιχείο της πολιτικής παιδείας, όπως παραπάνω ορίστηκε.

Επιπλέον τα κείμενα αυτά δίπλα στις αυτοτελείς μελέτες της Μαριάννας Δήτσας, όπως *Νεολογία και κριτική στον 19ο αιώνα. Νεόπλαστοι λογοτεχνικοί όροι από τη Συναγωγή του Σ. Α. Κοιμανούδη*, Ερμής, Αθήνα 1988 - Δημήτριος Βικέλας, *Λουκής Λάρας*, επιμέλεια: Μαριάννα Δήτσα, Ερμής Ν.Ε.Β., Αθήνα 1991 - *Στο διάμεσο του κλασικισμού και ρομαντισμού. Τρεις αναφορές στα γνωστά/άγνωστα του ελ-*

λαδικού 19ου αιώνα, Αθήνα, Βιβλιόραμα 2001 ή σε συμμετοχές της για την συγγραφή λημμάτων στην ανθολογία της «Παλαιότερης πεζογραφίας» των εκδόσεων Σοκόλη, όπως «Βασίλειος Νικολαΐδης», «Δημήτριος Βικέλας», «Samuel Sheridan Wilson», «Γαύλος Νιρβάνας»⁵ αποτελούν ψηφίδες, ολοκληρώνουν την εικόνα και δίνουν τη δυνατότητα να εκτιμηθούν οι πολλές πτυχές και της δικής της (ουσιαστικής) συνεισφοράς αλλά και του αποτυπώματος του *Λογοτεχνικού Πολίτη*, πεδίου αναφοράς για χρόνια, οι αναγνωστικές επιλογές αλλά και οι κριτικές παρεμβάσεις.

Ο κατάλογος λοιπόν που ακολουθεί, καθώς αναζητεί τη θέση ένταξής του στα καλά εργαλεία (όπως θα έλεγαν και οι στιβαροί δάσκαλοι της Μαριάννας Δήτσας), θα μπορούσε να θεωρηθεί ένα πεδίο πρόσφορο –θέλω να πιστεύω– για συστηματικές διερευνήσεις των πολλών, αισθητικών και ιδεολογικών, ζητημάτων που τίθενται σε θέματα λογοτεχνίας, τέχνης ή, όπως και η ίδια θα προτιμούσε, στάσης μέσα και απέναντι στην ίδια τη ζωή μας. Σε ό,τι με αφορά, το παρόν ως θεωρηθεί όχι μόνο μια αναγκαία και οφειλόμενη χειρονομία αποχαιρετισμού, διόλου όμως οριστική και ακροτελεύτια, προς μια γενναϊόδωρη γυναίκα, την οποία υπαγόρευσε ο πρόσφατος θάνατός της (28/12/2023), αλλά περισσότερο ένα προανάκρουσμα για μια ενδελεχή, ελπίζω, προσέγγιση της βαθυστόχαστης σκέψης της Μαριάννας Δήτσας που επέμενε να καταδύεται κάτω από την επίπλαστη επιφάνεια στα αστραποβόλα αλλά και σκοτεινά βάθη στα χρόνια και στους καιρούς που ξεδιπλώθηκε και αναπτύχθηκε.

Κατάλογος δημοσιευμάτων στον Πολίτη και στον Δεκαπενθήμερο Πολίτη (1976- 1991)

1976

1. «Α. Παπαδιαμάντης *Αυτοβιογραφούμενος*. Επιμέλεια Παν. Μουλλάς. Ερμής – Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 1974», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 2 (Ιούν. 1976) 97-99.

2. «Περιοδικά της Θεσσαλονίκης», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 3-4 (Ιού.-Αύγ. 1976) 92.

3. «Σειρά “Σύγχρονη Πεζογραφία” του Θεμέλιου. Με αφορμή την επανέκδοσή της», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 6 (Νοέμ. 1976) 79-83.

4. «Βιβλιοκριτικά σχόλια. Ν. Σ.

Σκιαδάς, *Χρονικό της ελληνικής τυπογραφίας 1476-1828*, τόμος Α', Gutenberg, Αθήνα 1976, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 7 (Δεκ. 1976) 82.

5. «Βιβλιοκριτικά σχόλια. *Απάνθισμα του ιστορικού αγώνος των Ελλήνων υπό τον Αντισυνταγματάρχη της Γραμμής Κάρπον Παπαδόπουλου*. Παρουσίαση – σχολιασμός Θάλη Δίτζελου, Παπαζήση, Αθήνα 1976», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 7 (Δεκ. 1976) 82.

6. «*Ελληνική πεζογραφία 1976*, Ερμείας, Αθήνα 1976», σσ. 270, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 7 (Δεκ. 1976) 82-83.

7. «Γκέοργκ Λούντβιχ Μάουρερ, *Ο ελληνικός λαός. Δημόσιο, ιδιωτικό και εκκλησιαστικό δίκαιο από την έναρξη του Αγώνα για την ανεξαρτησία έως την 31 Ιουλίου 1834*, Χαϊδελβέργη 1835. Μετάφραση Όλγας Ρομπάκη. Εισαγωγή - επιμέλεια - σχολιασμός Τάσου Βουρνά, εκδόσεις Αφών Τολίδη, Αθήνα 1976», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 7 (Δεκ. 1976) 83.

1977

8. «Μανουήλ Ι. Γεδεών, *Η πνευματική κίνηση του γένους κατά τον ΙΗ' και ΙΘ' αιώνα*, εκδ. φροντίδα

Άλκης Αγγέλου, Φίλιππος Ηλιού, Ερμής, Νεοελληνικά μελετήματα, Αθήνα 1976, σσ. 327, *Ο Πολίτης*, τχ. 8 (Ιαν. 1977) 77.

9. R. Wellek, *Γερμανικός και αγγλικός ρομαντισμός. Μια προσέγγιση*, μτφρ. Στέφανος Ροζάνης, Έρασμος, Αθήνα 1976, σσ. 39, *Ο Πολίτης*, τχ. 8 (Ιαν. 1977) 77-78.

10. «Η “Νέα Δομή” και το Ευρετήριο “ξένων” ονομάτων», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 8 (Ιαν. 1977) 79.

11. «Διώξεις διανοουμένων στις σοσιαλιστικές χώρες και κινήσεις

συμπαράστασης», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 9 (Φεβρ. 1977) 3-4.

12. «Οι νεοελληνικές σπουδές στη Γαλλία τον 19ο αιώνα (σύντομη εξιστόρηση)», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 9 (Φεβρ. 1977) 53-60.

13. «Γιώργου Κοτζιούλα, *Θέατρο στα βουνά. Το θέατρο του αγώνα*, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα 1976, σσ. 481, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 9 (Φεβρ. 1977) 82-83.

14. Μια πρωτοβουλία μελέτης νέων επιστημόνων. Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 9 (Φεβρ. 1977) 84, 88.

15. «Βιβλιοκριτικά σχόλια. Γκουστάβ Φλομπέρ, *Ο πειρασμός του Αγίου Αντωνίου*. Μετάφραση Κώστα Βάρναλη Επιμέλεια Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου, Ηριδανός, Αθήνα 1977, σσ. 211, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 13 (Οκτ. 1977) 76-77.

16. Μαξ-Ενγκελς, *Κείμενα για τη λογοτεχνία και την τέχνη*. Επιλογή-παρουσίαση Carlo Salinari, Εξάντας 1976, σσ. 191, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 13 (Οκτ. 1977) 77.

17. «Τσε Γκεβέρα: Από επαναστάτης ψυχεδελικό πόστερ. Δέκα χρόνια από το θάνατό του», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 14 (Νοέμ. 1977) 20-22.

1978

18. «Βιβλιοκριτικά σχόλια. Αντωνίου Ηπίτη, *Μέγα Γαλλοελληνικό λεξικό*, τόμοι 2, εκδόσεις Αφών Τολίδη, Αθήνα 1977, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 16 (Ιαν.-Φεβρ. 1978) 83

19. Mario Vititi, «Βιβλιοκριτικά σχόλια. *Βιβλιογραφία Οδυσσέα Ελύτη 1935-1971*. Συνεργασία Αγγελικής Γαβαθά, Αθήνα, Ίκαρος 1977, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 16 (Ιαν.-Φεβρ. 1978) 83.

20. «Βιβλιοκριτικά σχόλια. Β. Ι. Λένιν, *Για τη λογοτεχνία και την τέχνη*, μτφρ. Αλεξ. Αυγερινού, εκδόσεις Γερ. Αναγνωστίδη, σσ. 357, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 20 (Ιούν.- Ιουλ. 1978) 76-77.

21. «Βιβλιοκριτικά σχόλια. *Μνήμων*, τόμος έκτος (1976-1977), Ε.Μ.Ν.Ε., Αθήνα 1977, σσ. 330, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 20 (Ιούν.- Ιουλ. 1978) 77.

22. «Άπαντα τα αθάνατα. 7η Πανελλήνια Έκθεση Βιβλίου», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 23 (Δεκ. 1978) 6-8.

1979

23. «Τα αρχαία μας», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 25 (Μάρτ.-Απρ. 1979) 4-6.

24. «*Κ. Βάρναλης – Κ. Καρνωτάκης* του Βάσου Βαρίκα. Β' έκδοση, εισαγωγή – επιμέλεια Α. Ζήρα εκδ. "Πλέθρον" 1979», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 25 (Μάρτ.-Απρ. 1979) 62-66.

25. «*Η ιστορία του σουρρεαλισμού* του Maurice Nadeau. Μετάφραση Αλεξάνδρα Παπαθανασοπούλου, εκδ. "Πλέθρον", Αθήνα 1979», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 28 (Αύγ.-Σεπτ. 1979) 56-57.

1980

26. Ανυπόγραφο [Μαριάννα Δήτσα - Διονύσης Καψάλης], «[Από την άνοιξη...]», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 32 (Ιαν.-Φεβρ. 1980) 39-40.

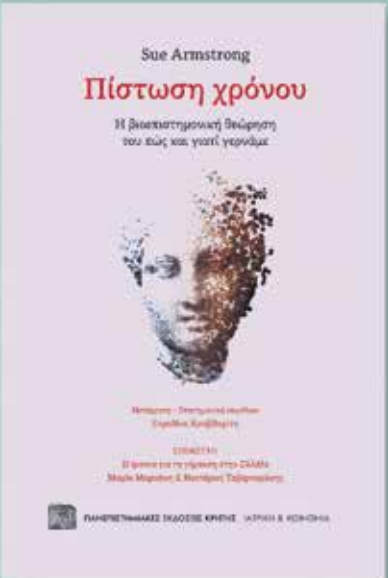

27. «Σχόλια. Και συ λαέ βασανισμένη μην ξεχνάς τον Ωρωπό, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 32 (Ιαν.- Φεβρ. 1980) 92.

28. «Σχόλια. Georg Ostrogorsky, *Ιστορία του Βυζαντινού κράτους*, τόμ. Α' και τόμ. Β', Ιστορικές εκδόσεις, Στ. Βασιλόπουλος, Αθήνα 1979, περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 32 (Ιαν.- Φεβρ. 1980) 100.

29. «Σχόλια. *Δελτίο 3* της Εταιρείας Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 32 (Ιαν.- Φεβρ. 1980) 100.

30. Ανυπόγραφο [Μαριάννα Δήτσα - Διονύσης Καψάλης], «Ο κένταυρος», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 33 (Μάρτ.-Απρ. 1980) 47-48.

31. «Αιμίλιου Χουρμούζιου, *Κωνσταντίνος Θεοτόκης. Ο εισηγητής του κοινωνικού μυθιστορήματος στην Ελλάδα. Ο άνθρωπος - το έργο*, Οι εκδόσεις των φίλων, Αθήνα 1979» και «Κωνσταντίνος Θεοτόκης, *Διηγήματα [Κορφιάτικες ιστορίες]*, εισαγωγή Γιάννης Δάλλας με έντεκα χαρακτηριστικά του Μάρκου Ζαβιτσιάνου, εκδόσεις «Κείμενα», Αθήνα 1978. Σημειώσεις από έναν άλλο τρόπο ανάγνωσης του Θεοτόκη», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 33 (Μάρτ.-Απρ. 1980) 100-103.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ
ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

www.cup.gr
info@cup.gr
CreteUniversityPress
@cup_gr
@CreteUniPress

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΡΑΧΑΝΑΣ
Ο ΚΥΚΛΟΣ
Επιστήμη και δημοκρατία
σε ανήσυχους καιρούς

ADAM TOOZE
SHUTDOWN
Πώς ένας ιός κλώνισε
την παγκόσμια οικονομία

SUE ARMSTRONG
ΠΙΣΤΩΣΗ ΧΡΟΝΟΥ
Η βιοεπιστημονική θεώρηση
του πώς και γιατί γερνάμε

Η Μαριάννα Δήτσα (αριστερά) με την αναπληρώτρια καθηγήτρια στο τμήμα Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ιωάννα Ναούμ και τον ποιητή Μάρκο Μέσκο.

32. «Αφιέρωμα στον καθηγητή Λίνο Πολίτη», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 33 (Μάρτ.-Απρ. 1980) 109.

33. Paul Valéry, *Ποίηση και αφηρημένη σκέψη. Η καθαρή ποίηση, μετάφραση Χριστόφορος Λιοντάκης*, Πλέθρον, Αθήνα 1980», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 33 (Μάρτ.-Απρ. 1980) 109.

34. «Επιτέλους σ' αυτό τον τόπο», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 34 (Μάιος 1980) 4-5.

35. Ανυπόγραφο [Μαριάννα Δήτσα - Διονύσης Καψάλης], «Ο πνευματικός άνθρωπος», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 34 (Μάιος 1980) 51-52.

36. «Ο υπερρεαλισμός ανάμεσά μας;», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 35 (Ιούν. 1980) 88.

37. Ανυπόγραφο [Μαριάννα Δήτσα - Διονύσης Καψάλης], «Κριτική θέλουμε, κριτική», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 38 (Οκτ.-Νοέμ. 1980) 45-46.

38. «Μιχαήλ Μπαχτίν, Προβλήματα λογοτεχνίας και αισθητικής, μετάφραση Γιώργος Σπανός, Πλέθρον, Αθήνα 1980», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 38 (Οκτ.-Νοέ. 1980) 87-88.

1981

39. «Αργώ», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 42 (Απρ.- Μάης 1981) 97.

40. «Μαγιακόφσκι. Ποίηση κι επανάσταση. Κι ένα ποίημα-αφιέρωμα του Γιάννη Ρίτσου, εκδόσεις Μνήμη 1980», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 42 (Απρ.- Μάης 1981) 97.

41. «Για τη γενιά των ποιητών της νεότερης ποίησής μας», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 43 (Ιούν. 1981) 84-86.

42. «Κουλτούρα και "Αλλαγή"», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 46 (Σεπτ. 1981) 6-8.

1982

43. «Γιώργη Αράγη, Ζητήματα λογοτεχνικής κριτικής, Γιάννενα 1980, σσ. 44», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 47-48 (Ιαν.-Φεβρ. 1982) 132-133.

44. «Ένας αγνοημένος λογοτέχνης. Γιώργης Ζάρκος, *Η τρέλα σ' όλα της τα στάδια (πενήντα μέρες στο τρελοκομείο)*, Κάλβος 1981 (α' έκδ. 1931)» και «Γιώργης Ζάρκος, *Ζωντανά πτώματα*, Κάλβος 1981 (α' έκδ. 1934)», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 47-48 (Ιαν.-Φεβρ. 1982) 133.

45. «Μιχάλη Γκανά, *Μητριά πατρίδα*, "Κείμενα" 1981, σσ. 60», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 47-48 (Ιαν.-Φεβρ. 1982) 133.

46. «Τέρυ Ήγκλετον, *Μαρξισμός και λογοτεχνική κριτική*, μετάφραση Γ. Αζαριάδης, θεώρηση Κύριλλος Σαρρής, Ύψιλον βιβλία, Αθήνα 1981», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 47-48 (Ιαν.-Φεβρ. 1982) 134.

47. «Μια βουλγαρική εκδοχή για τη νεοελληνική λογοτεχνία», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 47-48 (Ιαν.- Φεβρ. 1982) 139-140.

48. «Η παντάνασσα ορμή της ποιήσεως. Μικρή εισαγωγή στην ποίηση του Ανδρέα Εμπειρικού», *Ο Πολίτης*, τχ. 53 (Αύγ.-Σεπτ. 1982) 75-85.

49. «Γκουστάβ Φλωμπέρ, *Η αισθηματική αγωγή. Ιστορία ενός νέου*. Χρονολογία, Προλεγόμενα, Βιβλιογραφία, μετάφραση, σημειώσεις: Παναγιώτη Μουλλά, Εκδ. Οδυσσέας, 1981», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 53 (Αύγ.-Σεπτ. 1982) 86-87.

50. «Μια σημαντική εκδοτική πρωτοβουλία. Ανατυπώσεις παλαιών περιοδικών από το ΕΛΙΑ» περ. *Ο*

Πολίτης, τχ. 53 (Αύγ.-Σεπτ. 1982) 87-88.

51. «Αλέξανδρου Κοτζιά, *Μεταπολεμικοί πεζογράφοι. Κριτικά σημειώματα*», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 53 (Αύγ.-Σεπτ. 1982) 88.

1983

52. «Επέτειοι», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 59 (Απρ. 1983) 12-13.

53. «Σημειώματα. 150ετηρίδα Αδ. Κοραή», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 60 (Μάιος 1983) 88.

54. «Νικόλας Κάλας. *Κείμενα ποιητικής και αισθητικής*. Επιμέλεια Αλέξ. Αργυρίου, Πλέθρον, Αθήνα 1983», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 1 (5 Οκτ. 1983) 44-45.

55. «Ας τελειώνουμε σήμερα με την ποίηση...», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 3 (3 Δεκ. 1983) 47.

56. «Μέλπω Αξιώτη, *Μια καταγραφή στην περιοχή της λογοτεχνίας κι άλλα κείμενα*, *Απαντα*, τόμος ΣΤ', φιλολογική επιμέλεια Μάρως Δούκα - Βασίλη Λαμπρόπουλου, Κέδρος 1983, σ. 273», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 4 (17 Δεκ. 1983) 43.

57. «Δ. Ν. Μαρωνίτης, *Χωρίς ανεμόσκαλα. Γλώσσα και Παιδεία*, Κέδρος, 1983, σ. 75», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 4 (17 Δεκ. 1983) 43.

1984

58. «Η επιστροφή των αρχαίων», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 7 (27 Ιαν. 1984) 25.

59. «Ελισάβετ Μουτζάν-Μαρτινέγκου, *Αυτοβιογραφία*. Εισαγωγή - σημειώσεις Κ. Πορφύρη, *Κείμενα* 1983», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 7 (27 Ιαν. 1984) 46.

60. «Ανδρέας Λασκαράτος, *Αυτοβιογραφία*. Μετάφραση Πόπη Θεοδωράτου. Εισαγωγή - σημειώσεις Αλόη Σιδέρη, Εκδόσεις Γνώση, Αθήνα 1983», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 7 (27 Ιαν. 1984) 46-47.

61. «Φίλιππος Φιλίππου, *Ιδανικοί αντίχειρες ή ζήτω ο θάνατος*, Νεφέλη 1984» περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 9 (24 Φεβρ. 1984) 46.

62. «Τα λογοτεχνικά περιοδικά - απ' αφορμή μια τηλεοπτική εκ-

πομπή», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 12 (6 Απρ. 1984) 40-41.

63. «Στην επιστροφή των γενικών εξετάσεων», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 18 (29 Ιουν. 1984) 24-25.

64. «Οκτάβιο Πας, *Η αναζήτηση της αρχής. Δοκίμια για τον υπερρεαλισμό*. Μετάφραση: Μάγια Μαρία Ρούσσου, Ηριδανός, 1983», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 18 (29 Ιουν. 1984) 40.

65. Μαριάννα Δήτσα - Στάθης Τσαγκαρουσιάνος - Παντελής Μπουκάλας, «Καλοκαιρινά αναγνώσματα», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 21 (9 Αυγ. 1984) 42-47.

66. «Λόγος περί σιωπής – απάντηση σ' ένα άρθρο του Κώστα Γαβρόγλου στην *Αυγή*», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 24 (5 Οκτ. 1984) 41-44.

67. «*Κι ήθελε ακόμη πολύ φως να ξημερώσει...*». Μια ακόμη προγραφή της αντιστασιακής ποίησης», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 25 (19 Οκτ. 1984) 42-43.

68. «Για την αντιστασιακή ποίηση. [Αγαπητέ Πολίτη...], περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 27 (16 Νοεμ. 1984) 48.

69. «Ένα νέο (;) περιοδικό στο χώρο της λογοτεχνίας: «Κριτική και Κείμενα», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 29 (14 Δεκ. 1984) 41.

1985

70. «Ένα σχόλιο για τον Ρολάν Μπαρτ», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 37 (5 Απρ. 1985) 37.

71. «Κι όμως ο Μπαρτ δεν ήθελε να κάνει λογοτεχνία», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 39 (3 Μαΐου 1985) 44-45.

72. «Η αιώνια νεολαία», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 56 (13 Δεκ. 1985) 26-28.

73. «Ο ποιητής Εγγονόπουλος και η κριτική», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 56 (13 Δεκ. 1985) 42-43.

1986

74. Μαριάννα Δήτσα - Νόρα

Σκουτέρη, «Στα ανοιχτά χαρτιά». Γυναίκες και πολιτική – Στα όρια της πολιτικής και στους ορισμούς», περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 63 (21 Μαρτ. 1986) 45.

75. «Μίλτος Κουντουράς, *Κλείστε τα σχολεία*», *Εκπαιδευτικά άπαντα*, επιμέλεια – σχολιασμός: Αλέξης Δημαράς, τόμοι 2, Γνώση 1986» περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 66 (29 Απρ. 1986) 30-31.

76. «*Χάρτης - Τέταρτο*. Οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος» περ. *Δεκαπενθήμερος Πολίτης*, τχ. 66 (29 Απρ. 1986) 32-34.

77. «Μ. Μ. Παπαιωάννου, *Από τον Ψυχάρη στον Γληνό*, εκδόσεις Φιλιππούτη, Αθήνα 1986», *Ο Πολίτης*, τχ. 74 (Δεκ. 1986) 92.

78. «Και που λες Γιώργο. Η *Αυγή*, ο κ. Σαββίδης και το κυριακάτικο κουτσομπολιό», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 74 (Δεκ. 1986) 96-97.

1987

79. «Κυκλοφορώ κι οπλοφορώ. Με αφορμή την υπόθεση Χρήστου

Ρούσσου», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 76 (Φεβρ. 1987) 18-19.

80. «Τα SOS για τα ΑΕΙ», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 77 (Μάρτ. 1977) 12-13.

81. «Ένα σημείωμα βιαστικό και συγκινημένο. «Κανείς από τη γενιά μας δεν πρόλαβε». Άλκη Ζέη, *Η αρραβωνιαστικά του Αχιλλέα*, μυθιστόρημα, Κέδρος 1987», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 81-82 (Ιουλ.-Αύγ. 1987) 108-109.

82. «Η «γλώττα» του κ. Τρίτση», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 83 (Σεπτ. 1987) 10-11.

83. «Γιώργος Θεοτοκάς, *Τετράδια ημερολογίου (1939-1953)*. Εισαγωγή, επιμέλεια: Δημήτρης Τζιόβας. Εστία, Αθήνα 1987», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 85 (Νοέμ. 1987) 75-76.

84. «Ποικίλα φιλολογικά», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 86 (Δεκ. 1987) 76-77.

1989

85. «Ομολογημένος και ανομολόγητος ρομαντισμός», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 98 (Απρ. 1989) 50-55.

εκδόσεις

ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ

Hannah Arendt – 5 βιβλία

ΚΡΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τέσσερα κορυφαία κείμενα φιλοσοφίας και πολιτικής θεωρίας, γραμμένα μεταξύ 1969 και 1971, που αποτέλεσαν το τελευταίο βιβλίο της Άρεντ που εκδόθηκε όσο ήταν ακόμη στη ζωή.

ΠΕΡΙ ΒΙΑΣ

Το κλασικό έργο πολιτικής θεωρίας για τις καταστροφικές συνέπειες της πολιτικής βίας στη δημοκρατία και στις διεθνείς σχέσεις. Στο μασικό «η εξουσία βρίσκεται στην κήνη του τουφεκιού», η Άρεντ αντιπάζσει: η κήνη του τουφεκιού εξασφαλίζει τέλεια υπακοή* αλλά ποτέ από αυτή δεν εκπορεύεται εξουσία.

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΕ ΧΡΟΝΟΥΣ ΖΟΦΕΡΟΥΣ

Η Άρεντ πιστεύει ότι «ακόμα και στους πιο ζοφερούς καιρούς δικαιούμαστε να ελπίζουμε. Η ελπίδα δεν θα έρθει από θεωρίες, αλλά από το αβεβαιο και συχνά αδύναμο φως που κάποιοι άνδρες και γυναίκες με τη ζωή τους και το έργο τους θα ανάψουν κάτω από οποιοδήποτε περιστασία και θα φωτίσουν το διάστημα του χρόνου που τους δόθηκε πάνω στη γη».

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΝΟΥ ΤΟΜΟΣ Ι: ΣΚΕΨΗ

Το κλασικό έργο για το πώς και τι σκεπτόμαστε και θέλουμε. Είναι το τελευταίο και ίσως το κορυφαίο έργο της Χάνα Άρεντ, γενναϊόδωρη φιλοσοφική παρακαταθήκη για τη σημερινή και τις επόμενες γενιές.

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΝΟΥ ΤΟΜΟΣ ΙΙ: ΒΟΥΛΗΣΗ

Το κλασικό έργο για το πώς και τι σκεπτόμαστε και θέλουμε. Είναι το τελευταίο και ίσως το κορυφαίο έργο της Χάνα Άρεντ, γενναϊόδωρη φιλοσοφική παρακαταθήκη για τη σημερινή και τις επόμενες γενιές.

86. «Όταν οι αριθμοί ευημερούν», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 99 (Ιούν. 1989) 59-60.

87. «Βλαδίμιρου Μιρμίρογλου, *Οι Δεσφίσοι*, Εκδ. Εκάτη, χ. χ.» περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 101 (Οκτ. 1989) 65.

88. *Το χρονικό του Μορέως*. Το ελληνικό κείμενο. Κατά τον κώδικα της Κοπεγχάγης μετά συμπληρώσεων και παραλλαγών εκ του Παρισινού. Προλεγόμενα Ρένου Ηρ. Αποστολίδη. Εισαγωγή, υποσημειώσεις και επεξεργασία υπό Πέτρου Π. Καλονάρου. Με 24 σχέδια του Γιώργου Πανουτσόπουλου. Εκδόσεις Εκάτη χ. χ., περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 101 (Οκτ. 1989) 66.

1990

89. «Gérard de Nerval, *Αυρηλία ή το όνειρο και η ζωή. Καθώς και τα γραμματα στην Τζέννυ Κολόν*», εικονογράφηση: Alfred Kubin, μετάφραση: Δημ. Δημητριάδης, εκδόσεις Άγρα, Αθήνα 1989», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 104 (12 Απριλ. 1990) 58-61.

90. «Στέφανος Κουμανούδης, *Ημερολόγιον 1845-1867*. Μεταγραφή: Στέφανος Ν. Κουμανούδης. Επιμέλεια - επιλεγόμενα: Άγγελος Π. Ματθαίου, Ίκαρος 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 105 (18 Μαΐου 1990) 65.

91. «Πέτρος Βλαστός, *Συνώνυμα και συγγενικά*. Νέα έκδοση συμπληρωμένη από τα κατάλοιπα του συγγραφέα. Κατάταξη - καταγραφή - πρόλογος: Άλκηστις Σουλογιάννη. Εισαγωγή: Ρένα Σταυρίδη-Πατρικίου, ΕΛΙΑ, Αθήνα 1989», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 105 (18 Μαΐου 1990) 66.

92. «Γ. Σεφέρη - Ζ. Λορεντζάντου (1948-1968), επιμέλεια Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, εκδόσεις Δόμος, Αθήνα 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 106 (28 Ιουνίου 1990) 61.

93. «Γ. Θεοτοκάς - Ν. Κάλας. Μια αλληλογραφία, εισαγωγή - επιμέλεια Ιωάννα Κωνσταντουλάκη-Χάντζου, Πρόσπερος, Αθήνα 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 106 (28 Ιουνίου 1990) 61.

94. «Πάνος Κ. Θασίτης, *Τα ποιήματα 1946-1979*», Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 106 (28 Ιουνίου 1990) 61.

95. «Έκτωρ Κακναβάτος, *Ποιή-*

κυκλοφόρησε τό τεύχος 69-70 του ΠΟΛΙΤΗ

Μελέτες του Λάκη Δεδουσόπουλου για την «άπλη έμπορευματική παραγωγή», του Λεωνίδα Λουλουδη για τον «Γεωργικό εκσυγχρονισμό», του Γιάννη Σακέλλη για τις «Έσωτερικές αγορές εργασίας», του Γ. Δημητρίου μια κριτική απόψεων του Ά. Ζαχαρέα και του Θ. Νικολαΐδη ένα ιστορικό των περιπετειών του έπιστημονικού κόσμου στην ΕΣΣΔ με την επικράτηση του σταλινισμού. Τέλος έδοκίμιο του Άγγλου Μαρξιστή ιστορικού G.E.M. de St. Croix για τον Κ. Μάρξ και τή μελέτη του αρχαίου κόσμου.

Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ποιήματα των Κυριάκου Χαραλαμπίδη, Γιάννη Ύφαντη και Γρηγόρη Μανιαδάκη. Μία μελέτη του Γιάννη Δάλλα για την ποίηση του Μανόλη Άναγνωστάκη. Ένα παλιό και άγνωστο κείμενο του άξεχαστου Δημήτρη Χατζή για τό πρόβλημα τής «Συνέχειας» (τών τριών περιόδων του έλληνισμού). Μία συζήτηση των θεωρητικών τής λογοτεχνίας Μάρκ Φυμαρολί και Ζεράρ Ζενέτ για την «νέα κριτική».

ΈΟ Βίλλυ Μπένιγκ αναλύει τά του «σοσιαλιστικού δράματος» στην Άνατολική Γερμανία. ΈΟ Γιώργος Γιαννουλόπουλος αναλύει τις άποψεις του Τόνυ Μπένετ στέ βιβλίο του «Μαρξισμός και φορμαλισμός» και ή Έλένη Γιαννακάκη σχολιάζει πτυχές τής «Πλωτής Πόλης τής Μάρως Δούκα».

Διαφημιστική καταχώριση στο περιοδικό *Χάρτης* του τεύχους 69-70 του *Πολίτη* (1985), με όλα τα περιεχόμενα του *Λογοτεχνικού Πολίτη*.

ματα 1943-1974, Άτόμος, Άγρα, Αθήνα 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 106 (28 Ιουνίου 1990) 61.

1991

96. Μαριάννα Δήτσα - Ανδρέας Πανταζόπουλος, «Πόπη Πολέμη, *Η Βιβλιοθήκη του ΕΛΙΑ. Ελληνικά βιβλία 1864-1900. Πρώτη καταγραφή. Βιβλιολογικό εργαστήριο*, ΕΛΙΑ 1990» περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 110 (Ιαν. 1991) 62.

97. Μαριάννα Δήτσα - Ανδρέας Πανταζόπουλος, «Στυλιανός Αλεξίου (επιμ.), *Βασίλειος Διγενής Ακρίτης και τα άσματα του Αρμούρη και του υιού του Ανδρόνικου*, Ερμής ΝΕΒ, Αθήνα 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 110 (Ιαν. 1991) 62.

98. Μαριάννα Δήτσα - Ανδρέας Πανταζόπουλος, «Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης, *Εκλογές και Κόμματα στη δεκαετία του '80. Εξελίξεις και προοπτικές του πολιτικού συστήματος*, Θεμέλιο 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 110 (Ιαν. 1991) 62.

99. Μαριάννα Δήτσα - Ανδρέας Πανταζόπουλος, «Κώστας Παπα-

ϊώαννου, *Κράτος και φιλοσοφία. Ο διάλογος Μαρξ-Χέγκελ*, Εναλλακτικές Εκδόσεις, «Κομμούνα» 1990» περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 110 (Ιαν. 1991) 63.

100. Μαριάννα Δήτσα - Ανδρέας Πανταζόπουλος, «Αχιλλέως Αλεξανδρέως Τατίου, *Λευκίππη και Κλειτοφών*. Εισαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια: Γ. Γιατρομανωλάκης, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Αθήνα 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 110 (Ιαν. 1991) 63.

101. Μαριάννα Δήτσα - Ανδρέας Πανταζόπουλος, «Συμπόσιο *Κουλτούρα και τεχνολογία*, PRAXIS/ΠΑΡΟΥΣΙΑ, 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 110 (Ιαν. 1991) 63.

102. «Giuseppe Ungaretti, *Ποιήματα*. Μετάφραση - σημειώσεις - βιβλιογραφία - χρονολόγιο: Φοΐβος Πιομπίνος, Αθήνα 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 111 (Μάρτ. 1991) 65.

103. «Π.Σ. Δέλτα, *Αναμνήσεις 1899*. Επιμέλεια: Π. Α. Ζάννας - Αλ. Π. Ζάννας, Ερμής, Αθήνα 1991», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 113 (Ιούν. 1991) 57.

104. Κ.Θ. Δημαράς, *Ρωσσαγγλογάλλος*, κριτική έκδοση με επιλεγόμενα, Πορεία, Αθήνα 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 113 (Ιούν. 1991) 55.

105. Ηλίας Αναγνωστάκης - Ευαγγελία Μπαλτά, *Η Καππαδοκία των ζώντων μνημείων*, Πορεία, Αθήνα 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 113 (Ιούν. 1991) 57.

106. Νίκος Γουλανδρής, *Βιβλιογραφικό μελέτημα (1930-1989) Δημήτρη Χατζή*, Γνώση, Αθήνα 1991», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 113 (Ιούν. 1991) 64.

107. Γιώργος Σεφέρης, *Μέρες Ζ' (1 Οκτ. 1956 - 27 Δεκ. 1960)*, φιλολ. επιμ. Θεανώ Ν. Μιχαηλίδου, Αθήνα, Ίκαρος, 1990», περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 113 (Ιούν. 1991) 64. ■

1. Οι περίοδοι και ο αριθμός τευχών του περιοδικού στη μακρά διάρκεια έχουν ως εξής: *Ο Πολίτης* (α' περ. 1976-1995) τχ. 1-128 - *Δεκαπενθήμερος Πολίτης* (α' περ. 1983-1986) τχ. 1-75 - *Ο Πολίτης δεκαπενθήμερος* (β' περ. 1995-1998) τχ. 1-57 - *Ο Πολίτης* (β' περ. 1998-2008) τχ. 58-164. Συνολικά: 367 τεύχη.

2. Πρόκειται για τα τεύχη 32 (Ιαν.-Φεβρ. 1980), 33 (Μάρτ.-Απρ. 1980), 34 (Μάιος 1980), 38 (Οκτ.-Νοέ. 1980) και 39 (Δεκ. 1980 - Ιαν. 1981).

3. Πρόκειται για τα τεύχη 42 (Απρ.-Μάης 1981), 43 (Ιούν. 1981), 47-48 (Ιαν.-Φεβρ. 1982), 50-51 (Απρ.-Μάιος 1982), 53 (Αύγ.-Σεπτ. 1982), 55 (Νοέ. 1982), 57-58 Ιαν.-Φεβρ. 1983), 60 (Μάιος 1983), 62 (Σεπτ. 1983), 64-65 (Νοέ.-Δεκ. 1983), 67-68 (Οκτ.-Δεκ. 1984), 69-70 (Οκτ. 1985), 71 (Ιαν.-Μάρτ. 1986) και 72 (Μάιος-Ιούλ. 1986).

4. Ανυπόγραφο [Μαριάννα Δήτσα - Διονύσης Καψάλης], «[Από την άνοιξη...], περ. *Ο Πολίτης*, τχ. 32 (Ιαν.-Φεβρ. 1980) 39.

5. «Samuel Sheridan Wilson: Παρουσίαση-Ανθολόγηση», *Η παλαιότερη πεζογραφία μας*, τόμος Γ' (1830-1880), Σοκόλης, Αθήνα 1996 σ. 116-155 - «Βασίλειος Νικολαΐδης: Παρουσίαση-Ανθολόγηση», ό.π., τόμος Ε' (1830-1880), Σοκόλης, Αθήνα 1996, σ. 334-381 - «Δημήτριος Βικέλας: Παρουσίαση-Ανθολόγηση», στο ίδιο, σ. 382-449 - «Παύλος Νιρβάνας: Παρουσίαση - Ανθολόγηση», Σοκόλης, Αθήνα 1997, τόμος Θ' (1900-1914), σ. 224-287.